

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 131 (2018)

Rubrik: Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 15.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

**Societad Retorumantscha
Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun**

**Rapport dal charedactur per la perioda
dal 1. da schaner 2017 fin ils 31 da december 2017**

1. Redacziun e publicaziun DRG
 - 1.1. Stab da redacziun
 - 1.2. Redacziun
 - 1.3. Publicaziun
 - 1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
 - 1.4.1. Preparaziun da las stgatlats per la redacziun
 - 1.4.2. Controlla da citats
 - 1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits
 - 1.5. Impaginaziun dals fascichels
 - 1.6. Spediziun dals fascichels
 - 1.7. Abunents dal DRG (31-12-2013 – 31-12-2017)
2. Infrastructura
 - 2.1. Cartoteca maistra
 - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
 - 2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments
 - 2.2. Biblioteca
 - 2.2.1. Biblioteca electronica
 - 2.2.2. Liar cudeschs
 - 2.3. Material da nums locals
 - 2.4. Documentaziun
 - 2.4.1. Stadi da las bancas da datas
 - 2.4.2. Fototeca
 - 2.4.2.1. Stadi actual
 - 2.4.2.2. Scolaziun
 - 2.5. Dicziunari ed EED
 - 2.5.1. Apparats ed infrastruttura tecnica
 - 2.5.2. Programmaziun e support
 - 2.5.3. Project <Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)>
3. Forzas auxiliaras, praticantas
4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs
 - 4.1. Annalas 130 (2017)
 - 4.1.1. Impaginaziun
 - 4.1.2. Spediziun ed administraziun
 - 4.1.3. Bibliografia
 - 4.1.4. Sustegns
 - 4.2. Bibliografia Vox Romanica
 - 4.3. Cumissiun da nomenclatura
 - 4.4. Curatorium Vox Romanica

-
- 4.5. Publicaziun da l'ASSUS <Die altehrwürdige Sprache der Söldner und Bauern – Die Veredelung des Bündnerromanischen bei Joseph Planta (1744–1827)>
 - 5. Relaziuns publicas
 - 5.1. Visitas
 - 5.2. Infurmaziuns
 - 5.3. Congress, colloquis, occurrenz, represchentaziuns
 - 5.4. Facebook
 - 5.5. Exposiziun <refurmaziun & translaziun> en la Biblioteca chantunala dal Grischun
 - 5.6. Medias (radio e televisiun, gasettas, periodicas)
 - 5.6.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG e da l'ovra DRG
 - 5.6.2. Referat per il <Verein Schweizerdeutsch. Gruppe Zürich>
 - 5.6.3. Preschentaziun dals fascichels
 - 5.6.4. Referat per l'Uniun da fautors e fautors Cuort Ligia Grischa Trun
 - 5.6.5. Emissiun <Da primblas e fifis en il DRG>
 - 5.6.6. Emna da project <Challenge Rumantsch>
 - 5.6.7. Referat en la Casa D'Angel a Lumbrin
 - 5.6.8. Emissiun <Actualitad da mezdi> deditgada al tema <Refurmaziun e rumantsch>
 - 5.6.9. Exposiziun <refurmaziun & translaziun> en la Biblioteca chantunala dal Grischun
 - 5.6.10. Emissiun <Saira rumantscha> da Radio Südostschweiz deditgada al tema <Dicziunari Rumantsch Grischun>
 - 5.6.11. Film <Ciao Babylon> sin SRF 1
 - 5.6.12. Preschentaziun da las Annalas 130 (2017)
 - 5.6.13. Publicaziun da l'ASSUS <Die altehrwürdige Sprache der Söldner und Bauern – Die Veredelung des Bündnerromanischen bei Joseph Planta (1744–1827)>
 - 5.7. Regals
 - 5.7.1. Regals a la biblioteca
 - 5.7.2. Regals a la fototeca
 - 5.8. Referats, publicaziuns
 - 6. Instanzas
 - 6.1. Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS)
 - 6.2. Chantun Grischun
 - 6.3. Cumissiun filologica dal DRG

1. Redacziun e publicaziun DRG

1.1. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha cumpiglià l'onn 2017 diesch personas en piazza permanente: Carli Tomaschett, charedatur 100%, Marga A. Secchi, redactura 70% (fin ils 31 d'october), Ursin Lutz, redatur 100%, Silvana Derungs, redactura 50% (a partir dal 1. da november 70%), Annetta Zini, assistenta scientifica 85%, Michele Luigi Badilatti, assistent scientific 100% (fanadur fin october 80%), Juliana Tschuor, documentalista 70%, Violanta Spinaz, documentalista 70%, Alexa Pelican, assistenta da redacziun 50% (a partir dal 1. da november 80%), e Brida Sac, assistenta da redacziun 50% (a partir dal 1. da november 80%).

La fin d'october è nossa redactura Marga A. Secchi ida en pensiun, dus onns avant ses 65avel anniversari e suenter avair lavurà dapi l'atun 1989 nuninterruttain en l'Institut dal DRG cun in pensum da 100% respectivamain 80% e 70%. Marga A. Secchi ha entschet ses engaschament en l'Institut dal DRG il 1. da fanadur 1987 cun in praticum d'in mez onn (pensum da 50%). Ella ha redigì durant quest praticum ils chavazzins dal tom 8 *increscher I – increttaivel* (paginas 564–570) ed *inculpà I – incultivà* (paginas 574–577). Suenter avair terminà ses studi da romanistica a l'Universitad da Turitg cun il licenciatur ha ella reprennì ses engaschament en l'Institut dal DRG sco collavuratura scientifica il 1. da settember 1989. La suprastanza da la Societad Retorumantscha ha elegì Marga A. Secchi sco redactura dal DRG a partir dal 1. da schaner 1994. Da sia plima deriva ina gronda retscha d'artitgels en ils toms 8 fin 14 dal DRG, numerus da quels zunt pretensius, saja quai areguard la chaussa, la semantica u il diever grammatical dal pled. Intgins exempels d'artitgels pretensius da sia plima èn: *ingionder* (9, 104), *inglur* (9, 117), *insaina* (9, 293), *intrar I* (9, 601), *involar* (9, 767), *ladritsch* (10, 283), *larg I* (10, 459), *latta I* (10, 581), *liangia* (11, 149), *liber* (11, 182), *litsch I* (11, 328), *luf* (11, 487), *lur I* (11, 567), *magliar* (11, 729), *manar* (12, 602), *medem* (13, 786), *medgiar* (13, 796), *mender I* (14, 195), *mender II* (14, 205), *mezdi* (14), *migliur I* (14), *migliur II* (14), *militar I* (14), *milizia* (14). Nus engraziain a Marga A. Secchi per ses grond engaschi en favur da noss institut durant blers onns e giavischain ad ella in bel temp da pensiun.

1.2. Redacziun

Stgatlas	Chavazzins	Red.
368d	MINCHATAUNT – MINGLUNS	(De.)
369e	MINUIR – MINZ VI	(Ba.)
370d	MIRARI	(Lz.)
371b	MISERICORDGIEVEL – MISKIN	(To.)
372a	MISTRÈ – MITGIERT	(Zi.)
373a	MOBILIAMENT – MOCI	(De.)

1.3. Publicaziun

Il favrer avain nus publictà il fascichel dubel 186/187 cun il chavazzin *metter I*. El occupa las paginas 385–512 dal tom 14

1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

1.4.1. Preparaziun da las stgatlhas per la redacziun

Selina Aebli e Seraina Montigel han preparà mintgamai per part la stgatla 391. Senza cumpletter il material dal questiunari Melcher/Pult ha Andri Casanova preparà per part la stgatla 390, Jelscha Planta per part la stgatla 391 ed entiramain la stgatla 392. Guarda er alineia 3.

1.4.2. Controlla da citats

Alexa Pelican e Brida Sac han controllà ils ms. *milliun – mingluns* (De. 368), *ministeri – minorritet* (Zi. 369c), *minuarta – minuziusited* (Ba. 369d), impundend 82 uras per questa lavur.

1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits

Per questas correcturas han impundì il chauradactur 340 uras, Ursin Lutz 26 uras, Silvana Derungs 41 uras, Annetta Zini 56 uras e Michele Luigi Badilatti 25 uras.

1.5. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dal fascichel dubel 186/187 (paginas 385–512 dal tom 14) ha fatg Alexa Pelican en il temp da 66 uras da lavur.

1.6. Spediziun dals fascichels

La spediziun dal fascichel dubel 186/187 sco era la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

1.7. Abunents dal DRG (31-12-2013 – 31-12-2017)

onn	numer da l'ultim fascichel	fascichels cun quint		toms cun quint	abunaments gratuits		total abunents
		Svizra	exteriur		barat	gratuit	
2013	177/178	349	124	19	11	53	556
2014	180/181	345	121	21	11	54	552
2015	182/183	331	120	21	11	58	541
2016	184/185	325	115	20	11	63	534
2017	186/187	318	113	20	11	55	517

2. Infrastructura

2.1. Cartoteca maistra

2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 9'965 excerpts da las suandantas ovras: CANDINAS, Remin. (747 cedels), Econ. Uauls (510 cedels), Regol. forest. Sam. 1847 (211 cedels), CANDREIA, HANNA (490 cedels), SCHUCAN, Collect. (2'998 cedels), CANDINAS, Gloria (562 cedels), MAISSEN, Ragischs (551 cedels), excerpts occasiunals or da LQ, 2017

ed outras periodicas (3'896 cedels). Ils excerpts èn per gronda part gia deponids en la cartoteca maistra.

2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Pelican ha impundì 22 uras per actualisar il register ch'è creschì quest onn per 1'609 sin 187'096 endataziuns.

2.2. Biblioteca

2.2.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per 1'675 titels, da 41'996 sin 43'671.

2.2.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodicas e collecziuns vegnan liads regularmain. Mintg'onni fai era da basegn da reliar e reparar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas.

2.2.3. Regals a la biblioteca

Guarda alinea 5.7.1.

2.3. Material da nums locals

La forza auxiliara Andri Casanova ha cuntinuà cun la reordinaziun da material da nums locals en differentas stgatlats en l'Institut dal DRG, material davart nums locals dal chantun Grischun e da differentas regiuns cunfinantas (guarda er ils rapports annuals 2009, 2010, 2011, 2015 e 2016). Quest onn ha el controllà il material da las 15 stgatlats cun nums locals dal Tirol e Vorarlberg e quel da las 20 stgatlats cun nums locals da l'Italia Auta ed eliminà ord quellas eventual material che na fa betg part da las regiuns numnadas. Il material reordinà dal Tirol e Vorarlberg (15 stgatlats; glistas da nums locals) avain nus surdà a dr. Gerhard Rampl, Universitad da Puntina, il material da l'Italia Auta, per il qual nagin n'ha già interess, avain nus dismiss.

2.4. Documentaziun

2.4.1. Stadi da las bancas da datas

Datotecas	Unitads	Unitads	Unitads
	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017
1. Cartoteca maistra			
1.1. Chavazzins e renviaments	184'472	185'487	187'096
1.2. Excerpts (CME)	198'527	215'578	225'919
2. Biblioteca	40'312	41'996	43'671
2.1. Register dals auturs	36'715	38'259	39'840
2.2. Register da las scursanidas da litteratura	3'597	3'737	3'831
2.3. Register dals manuscrits	684	692	701
3. Register da materias	22'721	24'312	25'988
4. Fototeca	30'023	30'512	30'546

5. Adressas (abunents, correspondents euv.)	3'788	3'856	3'893
6. Indices toms			
6.1. Etimons 1–13	17'351	17'351	17'351
6.2. Materias 1–13	33'142	33'142	33'142
6.3. Fonetica 9–13	8'252	8'252	8'252
6.4. Morfologia 9–13	2'853	2'853	2'853
6.5. Sintaxa 9–13	5'072	5'072	5'072
6.6. Furmaziun dals plects 9–13	1'470	1'470	1'470
6.7. Prefixs 1–13	1'811	1'811	1'811
6.8. Suffixs 1–13	16'764	16'764	16'534
6.9. Lexicologia 9–13	5'188	5'188	5'188
6.10. Caracteristicas 9–13	4'727	4'727	4'727
6.11. Illustraziuns 1–14	1'145	1'204	1'204
6.12. Definiziuns tudestgas 1–13	100'647	100'647	100'647
6.13. Sinonims e renviaments	10'345	11'486	11'486
7. Scursanidas			
7.1. Scursanidas generalas	863	865	877
7.2. Scursanidas dals lieus	166	166	166
7.3. Scursanidas problematicas	170	171	172
7.4. Scursanidas e survista biblas	82	82	82
7.5. Survista da las periodicas (annadas)	1'579	1'643	1'641
7.6. Cronologia voc. rum. (mascra)	0	0	0
7.7. Register da las translaziuns	372	403	419
7.8. Register dals carnets OSL	308	313	318
7.9. Tabellas da suffixs	151	151	149
7.10. Alfabet grec (mascra)	0	0	0
7.11. Segns fonetics (mascras)	0	0	0
7.12. Sinopsas Muoth, Castelberg	137	137	137
7.13. Funtaunas da dretg (survista)	140	140	140
7.14. Epistlas Alig, Deplazes	672	672	672
8. Flora rumantscha			
8.1. Flora DRG (material redigi)	1'322	1'322	1'322
8.2. Flora Planta (questiunari)	2'392	2'392	2'392
8.3. Flora Helvetica	3'182	3'182	3'182
9. Questiunari Melcher/Pult			
9.1. Dumondas	13'808	13'808	13'808
9.2. Respostas	72'930	72'758	72'758
10. Bloc etimologic			
10.1. Lemmas	28'194	28'194	28'194
10.2. Excerptes	1'722	1'722	1'722
11. Register da las chanzuns rum. (incipit)	10'586	10'586	10'586
12. Puncts AIS	407	407	407
13. Dumondas ASV	151	151	151
14. Pseudonims	87	87	87
15. Reglas da purs	897	897	897
16. Superstiziuns	384	384	384
17. Surtins	94	94	94

2.4.2. Fototeca

2.4.2.1. Stadi actual

Era quest onn avain nus integrà fotografias en nossa fototeca. Actualmain cuntegna la fototeca 30'546 endataziuns.

2.4.2.2. Scolaziun

Ils 9 fin ils 11 da mars ha nossa documentalista Violanta Spinaz frequentà il curs «Grundlagen I – Digitalisieren» a la «Hochschule für Technik und Wirtschaft (HTW)» a Cuir.

2.4.2.3. Regals a la fototeca

Guarda alinea 5.7.2.

2.5. Dicziunari ed EED

2.5.1. Apparats ed infrastruttura tecnica

En il fratemp ha nossa infrastruttura electronica cuntanschì ina qualitad ed ina stabilitad che na pretenda strusch pli intervenziuns da nossa vart. Quest onn avain nus stuì remplazzar noss server ch'era stà en funcziun nuninterruttamain durant passa tschintg onns cun in apparat che correspunda als standards actuals da la tecnica.

2.5.2. Programmaziun e support

Per meglieraments punctuals da noss programs sviluppads da la fatschenta edp-services AG a Kriens en il rom dal project «Digitales Wörtermuseum» avain nus fatg in abunament da support tar quella fatschenta.

2.5.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)»

L'onn 2017 avain nus terminà la II. etappa da noss project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)» (preparar las datas dals toms retrodigitalisads per las pudair importar en il sistem da redacziun da l'Institut dal DRG; guarda er il rapport annual 2016). Plinavant avain nus cumenzà la III. etappa dal project. En quella creescha la firma edp-services AG a Kriens l'instrumentari per pudair preschentar en l'internet las datas dals toms retrodigitalisads. Questa III. etappa vegn realisada cun ina contribuziun finanziaria da 48'955.– francs, concedida da la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) per quest intent (brev dals 20 d'october 2016). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per sia bainvulientscha e per quest grond sustegn che lubescha a l'Institut dal DRG da realisar tenor plan il project impurtant da metter online il DRG.

3. Forzas auxiliaras, praticantas

Andri Casanova ha lavurà tar nus in di per emna ils mais da schaner, matg, zercladur, october, november e december ed in mez di per emna ils mais da favrer, mars, avrigl, fanadur, avust e settember. El ha nudà en il cudesch «Rosshirt am Greina-

pass> la concordanza da las paginas cun l'original rumantsch HALTER, Cavalè, en il cudesch <Der Köhler aus Valencia> la concordanza da las paginas cun la translaziun da questa ovra en Cal. Rom. 1942, en JECKLIN, Urk. Verf. Gr., la concordanza da las paginas dal <Bundesbrief von 1524> cun las translaziuns rumantschas en DEC. 11 respectivamain en Ann. 6, en WAGNER/SALIS, Rq. 1, la concordanza da las paginas dal <Dritter Landschaftsbrief von Schams> cun las translaziuns rumantschas en DEC. 1 respectivamain en Ann. 44, en BAZZELL/GAUDENZ, Chiamp. Top. 1 e 2, la concordanza da las paginas cun l'original latin CAMPPELL, Top., en il toc da teater <Ey so beiss! oder der missvergnügte Holzhacker> la concordanza da las paginas cun la translaziun en CASTELBERG, Dramen (Malchas), en il cudesch <Aufzeichnungen von Paul Robbi von Sils im Eng. aus den Jahren 1797–1834> la concordanza da las paginas cun il text original rumantsch en Dum. Saira 1900–1901 respectivamain en Ann. 100–103, en il cudesch <Die Jerusalemreise des Abtes Jakob Bundi im Jahre 1591> la concordanza da las paginas cun la translaziun da quest text en AGI. 7, en il toc da teater <Der Westindienfahrer> la concordanza da las paginas cun la translaziun en CASTELBERG, Dramen (Il viandont dellas Jndias), ed en il cudesch <Anleitung zu Verbesserung des Bündnerischen Waldwesens> la concordanza da las paginas cun la translaziun rumantscha Econ. Uauls. Plinavant ha el controllà material da nums locals e preparà stgatlàs per la redacziun. Ultra da quai ha el attribuì ad excerpts da differentas ovras ils chavazzins per deponer ils excerpts en la cartoteca maistra. Guarda er alineas 1.4.1. e 2.3.

Selina Aebli, studenta da la linguistica e litteratura rumantscha e da la linguistica e litteratura englaisa a l'Universitad da Turitg, ha fatg tar nus in praticum dals 9 fin ils 18 da schaner. Nus avain preschentà ad ella la documentaziun da noss institut e dà invista en la lavur da redacziun dal DRG. Ella ha attribuì ad excerpts occasiunals ed a quels dal cudesch CANDINAS, Remin., ils chavazzins per deponer ils excerpts en la cartoteca maistra. Plinavant ha ella deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasiunals e per part quels dal cudesch CADERAS, Sorrirs. Ultra da quai ha ella preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

Leo Tuor ha lavurà tar nus in di per emna ils mais da schaner, favrer, mars, avrigl, matg, zercladur, avust, settember, october e december, in mez di per emna il mais da fanadur ed in di e mez per emna il mais da november. El ha fatg lavurs da controlla per la fototeca ed ordinà material da la biblioteca. Plinavant ha el ordinà per part il relasch da Max Kettmaker (1908–2004), in relasch regalà a l'Institut dal DRG l'onn 2001 (documentaziun da la Societad Retorumantscha Stuttgart; corrispondenza privata rumantscha; documentaziun per il cudesch KETTNAKER, Hausinschriften). Ultra da quai ha el attribuì ad excerpts da differentas ovras ils chavazzins per deponer ils excerpts en la cartoteca maistra. El ha era nudà en il text VINAUVON, Inschin, la concordanza da las paginas cun la versiun tudestga dal medem text.

Seraina Montigel, studenta da linguistica romanistica cumparativa e da litteratura franzosa a l'Universitad da Turitg, ha fatg tar nus in praticum dals 19 fin ils 30 da zercladur. Nus avain preschentà ad ella la documentaziun da noss institut e dà invista en la lavur da redacziun dal DRG. Ella ha excerptà al computer il cudesch

CANDREIA, Hanna, attribuì als excerpts ils chavazzins per deponer ils excerpts en la cartoteca maistra ed era deponì quels per part en la cartoteca maistra. Plinavant ha ella preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

Ivana Tomaschett ha lavurà tar nus dals 30 da zercladur fin ils 20 da fanadur, ils 31 da fanadur e dals 2 fin ils 16 d'avust. Ella ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments, excerpts occasionals, quels dals cudeschs Econ. Uauls, CADRUVI, Sabina, CANDINAS, Remin., CANDINAS, Gloria, MAISSEN, Ragischs, e SPESCHA, Muments, e per part quels dals cudeschs CANDREIA, Hanna, e SCHUCAN, Collect. Plinavant ha ella excerptà al computer ils cudeschs CANDINAS, Gloria, MAISSEN, Ragischs, SPESCHA, Muments, PUORGER, Schilana, e CAPEDER, Veta, e per part il cudesch ANDRY, Roba.

Jelscha Planta ha lavurà tar nus dals 4 fin ils 21 ed ils 31 da fanadur e dals 3 fin ils 16 d'avust. Ella ha deponì en la cartoteca maistra cartas da renviaments e per part ils excerpts dal cudesch SCHUCAN, Collect. Plinavant ha ella preparà stgatlàs per la redacziun. Ultra da quai ha ella nudà en il cudesch PEER, Hannes D., la concordanza da las paginas cun la versiun rumantscha PEER, Hannes. Guarda er alinea 1.4.1.

4. Publicaziuns (senza DRG), servetschs

4.1. Annalas 130 (2017)

4.1.1. Impaginaziun

Brida Sac ha impaginà las 263 paginas, impundend per quai 158 uras.

4.1.2. Spediziun ed administraziun

Las Annalas 130 avain nus tramess a las abunentas ed als abunents la fin d'october. La spediziun e la controlla dals pajaments han fatg nossas assistentas da redacziun.

4.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 130 (2017) cun sustegn dad Annetta Zini.

4.1.4. Sustegns

La partiziun Promoziun da la cultura dal Grischun ha sustegnì l'ediziun da las Annalas 130 cun ina contribuziun da 12'000.– francs, la Lia Rumantscha ha contribuì in import da 7'000.– francs e l'Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS) in import da 10'000.– francs. A tuttas trais donaturas engraziain nus grondamain per lur impurtantas contribuziuns per pudair publitgar las Annalas.

4.2. Bibliografia Vox Romanica

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per la Vox Romanica 76 (2017) cun sustegn dad Annetta Zini.

4.3. Cumissiun da nomenclatura

Carli Tomaschett, Annetta Zini e Michele Luigi Badilatti èn commembers da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun. Els èn stads occupads 7 uras

cun lavurs da controlla vi da glistas da nums locals. Ils 29 da november ha la cummissiun (president Armin Oswald) fatg ina seduta en l'Institut dal DRG. Guarda er alinea 5.1.

4.4. Curatorium Vox Romanica

L'Institut dal DRG è ex officio commember da questa instituziun. Sco cassier ha Carli Tomaschett impundì 43 uras per lavurs administrativas, contabilitad e pajaments.

4.5. Publicaziun da l'ASSUS «Die altehrwürdige Sprache der Söldner und Bauern – Die Veredelung des Bündnerromanischen bei Joseph Planta (1744–1827)»

La fin da november ha l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) publitgà en sia retscha «Swiss Academies Reports», vol. 12, nr. 6, il tractat da noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti cun il titel «Die altehrwürdige Sprache der Söldner und Bauern – Die Veredelung des Bündnerromanischen bei Joseph Planta (1744–1827)».

5. Relaziuns publicas

5.1. Visitas

En il decurs da quest onn han 94 persunas visità noss institut per prender in-vista da sia ritga documentaziun e da nossa lavur.

Ils 13 da mars han Michele Luigi Badilatti ed Annetta Zini retschet en noss institut 24 scolaras e scolars da las classas 5G/F e 6G/F da l'Academia Engiadina a Samedan cun lur magistras Sidonia Klainguti e Victoria Mosca.

Ils 19 da matg han 12 scolaras e scolars da la classa 6Gc da la Scola chantunala grischuna visità l'Institut dal DRG cun lur magister Corsin Caglia. Annetta Zini ha fatg la guida.

Ils 5 da settember han 15 studentas e students (gimnasiastas e gimnasiasts dal Grischun, studentas e students da la Scola politecnica federala da Turitg) fatg ina visita a noss institut en il rom da lur emna da project «Challenge Rumantsch», accumpagnads dal manader dr. Tobias Walser. Ursin Lutz ha preschentà noss institut e nossa lavur. Guarda er alinea 5.6.6.

Ils 6 d'october han 17 scolaras e scolars da la classa 4Gi da la Scola chantunala grischuna visità l'Institut dal DRG cun lur magister Michael Schramm, quai en il rom da l'emna da project «Dreisprachiges Graubünden». Silvana Derungs ha fatg la guida.

Ils 28 da november han 16 studentas e students da la partiziun rumantscha da l'emprim onn da studi (scolaziun per scola primara e mussadras) da la Scola auta da pedagogia dal Grischun visità noss institut cun lur docenta Esther Krättli. Annetta Zini ha fatg la guida.

Ils 29 da november han Carli Tomaschett, Annetta Zini e Michele Luigi Badilatti preschentà noss institut e nossa lavur als commembers da la Cumissiuun da nomenclatura dal chantun Grischun Armin Oswald (president), Fernando Iseppi e Thomas Gadmer ed a Hans Andrea Veraguth, manader da la partiziun Mesiraziun da l'Uffizi d'agricultura e da geoinformaziun dal chantun Grischun.

5.2. Infurmaziuns

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed en scrit a 102 persunas, impundend per quai 95 uras.

5.3. Congress, colloquis, occurrenzas, represchentaziuns

Ils 20 da schaner èn il charedactur Carli Tomaschett, il redactur Ursin Lutz, il president da la Societad Retorumantscha (SRR) Cristian Collenberg ed il redactur da las Annalas Dumenic Andry sa participads a la dieta «Open-Access-Zeitschriften in der Schweiz: Chancen – Probleme – Desiderate», organisada da l'Academia svizra da scienzas umanas e socialas (ASSUS) en collavuraziun cun quatter autras instituziuns a Berna.

Ils 14 da favrer è il Glossaire des patois de la Suisse romande, il vocabulari naziunal da la Svizra franzosa, vegnì mess online en in'emprema versiun. Carli Tomaschett ed Ursin Lutz han prendì part a la preschentaziun a Neuchâtel.

Ils 17 da mars èn il charedactur Carli Tomaschett, l'assistenta scientifica Annetta Zini ed il president da la Societad Retorumantscha (SRR) Cristian Collenberg stads preschents al giubileum «20 onns Agentura da Novitads Rumantscha (ANR) e La Quotidiana» a Cuira.

Ils 4 d'avrigl è noss redactur Ursin Lutz stà giast da Mevina Puorger en il «Colloqui Rumantsch» a l'Universitad da Turitg. Il tema dal colloqui è stà sia dissertaziun cun il titel «Das Meum Scret des Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858)».

Il 1. da zercladur ha Carli Tomaschett represchentà l'Institut dal DRG a la radunanza annuala da l'Academia Rætica a Cuira.

Il 1. fin ils 3 da zercladur è noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti sa participà al «VII Colloquium retoromanistich» a San Martin de Tor en las Dolomitas. Guarda er ainea 5.8.

Dals 3 fin ils 5 da november han gì lieu a Domat ils 27avels Dis da litteratura. Nossa redactura Silvana Derungs ha preschentà ensemen cun Benedetto Vigne la publicaziun Litteratura 36, plinavant ha ella moderà la preschentaziun dal roman «Lanz» da Flurin Jecker. Als Dis da litteratura èn er Ursin Lutz, Michele Luigi Badilatti, Violanta Spinass ed Alexa Pelican stads preschents per part.

5.4. Facebook

Dapi set onns ha l'Institut dal DRG ina pagina da fans sin facebook. Ursin Lutz, Silvana Derungs ed Annetta Zini preschentan dapi il cumenzament dal 2012 regularmain truvaglias dal DRG; en successiun libra mussan els cedels d'excerpts, maletgs, fotografias e plets cun commentaris. La plattafurma permetta al DRG da cuntanscher in nov public e da render attent ad arranschaments e publicaziuns. Enfin la fin da l'onn aveva il DRG 656 fans sin facebook.

5.5. Exposiziun «refurmaziun & translaziun» en la Biblioteca chantunala dal Grischun

Ils 6 da november ha gì lieu a Cuira en la Biblioteca chantunala dal Grischun la vernissascha dal' exposiziun cun il titel «refurmaziun & translaziun», in' exposiziun davart l'istorgia da la Bibla rumantscha. L'exposiziun è vegnida realisada da la

Plaiv evangelica da Cuira, project da la baselgia da S. Regula, en collavuraziun cun la Biblioteca chantunala dal Grischun, cun l'Institut dal DRG e cun Radiotelevision Svizra Rumantscha (RTR). A chaschun da la vernissascha ha prof. dr. Ricarda Liver fatg il referat d'avertura cun il titel «Das kulturelle Klima im Engadin des 16. Jahrhunderts und das Entstehen der rätoromanischen Schriftsprache». Referats curts han fatg Petronella Däscher, manadra da la Biblioteca chantunala dal Grischun, Silvana Derungs, redactura dal DRG, Curdin Mark, president da la Plaiv evangelica da Cuira, e dr. Hildegard Scherer, docenta a la scola auta da teologia Cuira. Moderà l'occurrenza ha prof. dr. Christina Tuor-Kurth, plevonessa da la Plaiv evangelica da Cuira. L'exposiziun dura fin ils 28 da favrer 2018. Guarda er alineas 5.6.9. e 5.8.

5.6. Medias (radio e televisiun, gasettas, periodicas)

5.6.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG e da l'ovra DRG

En il supplement «Bildung und Weiterbildung», aggiuntà a las gasettas «Südostschweiz» e «Bündner Tagblatt» dals 9 da mars 2017 respectivamain dals 26 d'october 2017, è l'Institut dal DRG vegnì preschentà curtamain mintgamai sin las paginas 18 e 22.

L'ovra DRG è vegnida preschentada en LQ 2017, 2, 12.2–5 sco part da l'artitgel «Von igls scazis digl lungatg a perder?». Duri Gaudenz ha preschentà experientschas persunalas cun l'ovra DRG en in artitgel en LQ 2017, 63, 14.1–5 cun il titel «Chats rumantschs».

5.6.2. Referat per il «Verein Schweizerdeutsch. Gruppe Zürich»

Davart il referat da noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti ils 11 da schaner a Turitg è cumparì in rapport cun il titel «Eine Schatzkammer der rätoromanischen Sprache und der alpinen Kultur» en il feagl «De Zürcher Bott 5/2017. Informations- und Mitteilungsblatt für die Mitglieder der Gruppe Zürich des Vereins Schweizerdeutsch» (paginas 3–5). Guarda er alinea 5.8.

5.6.3. Preschentaziun dals fascichels

Il fascichel dubel 186/187 è vegnì preschentà da Jano Felice Pajarola en BT. 2017, 58, sin las paginas 1.1 e 5.1–4, cun ils titels «144 Seiten für ein Verb» respectivamain «Das Sackmesserwort», dad Arnold Spescha en LQ 2017, 54, 4.1–5, cun il titel «'Metter' en mellis mantuns e muntadas» e curtamain da Fadrina Hofmann en SO. 2017, 94, 2.1, cun il titel «512 Seiten über das Wort 'metter'».

5.6.4. Referat per l'Uniun da faaturas e fautors Cuort Ligia Grischa Trun

Davart il referat da noss redactur Ursin Lutz ils 29 d'avrigl a Trun per l'Uniun da faaturas e fautors Cuort Ligia Grischa Trun è cumparì in rapport cun il titel «Balthasar Gioseph de Vincenz, da Siat, in meriteivel Sursilvan» en LQ 2017, 84, 3.5. Guarda er alinea 5.8.

5.6.5. Emissiun «Da primblas e fifis en il DRG»

En l'emissiun da radio «Marella» da Radiotelevision Svizra Rumantscha (RTR) dals 2 da fanadur è vegnida repetida l'emissiun cun il titel «Da primblas e fifis en il

DRG», emessa l'emprima giada ils 19 da matg 2013. Là aveva nossa redactura Silvana Derungs discurre davart la terminologia erotica rumantscha en il material ed en ils toms dal DRG cumparids enfin lura.

5.6.6. Emna da project «Challenge Rumantsch»

En ina contribuziun davart l'emna da project «Challenge Rumantsch» en l'emissiu da televisiun «Telesguard» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 7 da settember èsi era vegnì rapportà curtamain davart la visita da las gimnasiastas e dals gimnasiasts dal Grischun e da las studentas e dals students da la Scuola politecnica federala da Turitg en l'Institut dal DRG.

5.6.7. Referat en la Casa d'Angel a Lumbrein

Davart il referat da nossa redactura Silvana Derungs ils 18 d'october en la Casa d'Angel a Lumbrein en il rom da l'exposiziun «crappa – Steine» èsi vegnì rapportà en: LQ. 2017, 199, 3.5 («Quei ei miu crap» en Casa d'Angel a Lumbrein); LQ. 2017, 204, 1.6 («Buc un fisau la crappa») e 3.1–5 («Quei ei miu crap» – in referat divertent). Plinavant han ins rapportà dal referat en ina contribuziun cun il titel «Crappa da fiu e crappa dal cor» sco part da l'emissiu da radio «Actualitad la damaun» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 20 d'october. Guarda er alinea 5.8.

5.6.8. Emissiu «Actualitad da mezdi» deditgada al tema «Reformaziun e rumantsch»

En l'emissiu da radio «Actualitad da mezdi» da Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) dals 27 d'october, deditgada al tema «Reformaziun e rumantsch», ha nossa redactura Silvana Derungs dà pled e fatg davart las influenzas da la reformaziun sin la lingua rumantscha – quai en in discurs da trais parts deditgà als temas «Ils pioniers», «Enavant en autras regiuns» e «La situaziun dad oz».

5.6.9. Exposiziun «reformaziun & translaziun» en la Biblioteca chantunala dal Grischun

Contribuziuns davart l'exposiziun «reformaziun & translaziun» en la Biblioteca chantunala dal Grischun e la vernissascha da quella èn cumparidas en: BT. 2017, 263, 10.1 («Die Geschichte der rätoromanischen Bibel»); LQ. 2017, 212, 15.1–3 («Reformaziun & translaziun. In' exposiziun davart l'istorgia da la Bibla rumantscha»); SO. 2017, 268, 7.5 («Schau über die romanische Bibel»); SO. 2017, 269, 9.5 («Kantonsbibliothek zeigt alte Bibeln»); Churer Magazin 2017, 11, 31.1–2 («Die rätoromanische Bibel»); reformiert. Bündner Kirchenbote 2017, 12, 1.4 («Übersetzung mit Folgen») e 9.1–3 («Die Macht des Übersetzens»). Plinavant ha Radiotelevisiun Svizra Rumantscha (RTR) emess ina contribuziun davart la vernissascha en sia emissiu da televisiun «Telesguard» dals 7 da november.

5.6.10. Emissiu «Saira rumantscha» da Radio Südostschweiz deditgada al tema «Dicziunari Rumantsch Grischun»

En l'emissiu «Saira rumantscha» da Radio Südostschweiz dals 23 da november cun il titel «Dicziunari Rumantsch Grischun ramassa tuot ils plects rumauntschs»

ha noss assistent scientific Michele Luigi Badilatti dà scleriment davart noss institut, l'ovra Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG) e davart sia lavur da redacziun en l'Institut dal DRG.

5.6.11. Film «Ciao Babylon» sin SRF 1

En il film documentar «Ciao Babylon», mussà ils 10 da december en l'emissiun «Sternstunde Kunst» sin SRF 1, ha nossa redactura Silvana Derungs dà in'invista en ils plets da Sagogn als protagonistas dal film Amalia Malchiodi-Cadieli, emigrada avant 60 onns da Sagogn a New York, ed a ses figl Giancarlo Malchiodi.

5.6.12. Preschentaziun da las Annalas 130 (2017)

Jano Felice Pajarola ha preschentà las Annalas 130 en BT. 2017, 306, sin las paginas 1.1. («Unter Kontrolle im Armenhaus») e 7.1–4 («Jeu supplicheschel da schar cheu mei»).

5.6.13. Publicaziun da l'ASSUS «Die altehrwürdige Sprache der Söldner und Bauern – Die Veredelung des Bündnerromanischen bei Joseph Planta (1744–1827)»

La publicaziun «Die altehrwürdige Sprache der Söldner und Bauern – Die Veredelung des Bündnerromanischen bei Joseph Planta (1744–1827)» è vegnida preschentada en LQ. 2017, 247, 15, 2–5, cun il titel «Joseph Planta (1744–1827)».

5.7. Regals

5.7.1. Regals a la biblioteca

Nus retschavain mintg'onn ina gronda quantitat da cudeschs, brochuras, artingels (separats) euv. surtut dad instituziuns e donaturs privats. Quest material integrain nus sa chapescha en nossa biblioteca, sch'i na sa tracta betg da dublettas e tripletas. Quellas dain nus vinavant a studentas e students u ad autras persunas interessadas u las barattain per titels che ans mancan. Quest onn avain nus retschet 180 exemplars. Sco gia l'onn passà avain nus pudì ans servir da cudeschs, brochuras e prospects da la Biblioteca chantunala. Donaziuns pli grondas han fatg Mathias Deflorin, Leo Tuor e Marga A. Secchi.

5.7.2. Regals a la fototeca

Nus retschavain adina puspè novas fotografias per las scannar ed integrar en nossa fototeca electronica. Cun cumparegliar quest onn las fotografias da nossa collecziun «Chasa purila grischuna» cun las fotografias dal Grischun en l'Institut da la Perscrutaziun «Chasa purila svizra» a Zug (responsabel dr. Benno Furrer) avain nus pudì acquistar in grond dumber da fotografias che mancava anc en nossa collecziun. Il material è vegnì furnì a l'Institut dal DRG en furma gia digitalisada.

5.8. Referats, publicaziuns

Ursin Lutz:

- *Balthasar Gioseph de Vincenz (1789–1858) e siu Meum Scret*. Referat a chaschun da la radunanza generala da l'Uniun da faaturas e fauteurs Cuort Ligia Grischa Trun ils 29 d'avrigl a Trun.

Silvana Derungs:

- *«Quei ei miu crap!» ni tuttina: «Jeu sun in grep, jeu sun in crap!»?* Referat ils 18 d'october en la Casa d'Angel a Lumbrein en il rom da l'exposiziun «crappa – Steine».
- *Vom «fröhlichen Gekrappel» zum «Gerassel und Getrappel» – Wie die Bündnerromanische Literatur Ski fährt.* – En: Quarto 44 (2017), 74–83.
- *«Veis vus ina bibla en romontsch modern?» – Entdeckungen in der Ausstellung «refurmasziun & translaziun».* Referat a chaschun da l'avertura da l'exposiziun «refurmasziun & translaziun» ils 6 da november en la Biblioteca chantunala dal Grischun a Cuira.
- *Biografias litteraras.* – En: LQ, 2017, 243, 2.4–5.

Michele Luigi Badilatti:

- *Das Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun (IDRG) – eine Schatzkammer der rätoromanischen Sprache und der alpinen Kultur.* Referat ils 11 da schaner a Turitg per il «Verein Schweizerdeutsch. Gruppe Zürich».
- *Kritische Edition der Mauritiusreise (1765/1766) von Gion Casper Collenberg.* Referat a chaschun dal «VII Colloquium retoromanistisch» ils 2 da zercladur a San Martin de Tor (Dolomitas).
- *Ün poet/üna poetessa ...?* – En: Litteratura 36 (2017), 89.
- *Il Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG).* Referat ils 6 da november a Zuoz en il rom dal Tavulin Rumauntsch 2017.
- *Die altehrwürdige Sprache der Söldner und Bauern – Die Veredelung des Bündnerromanischen bei Joseph Planta (1744–1827).* Schweizerische Akademie der Geistes- und Sozialwissenschaften. Swiss Academies Reports. Vol. 12, Nr. 6. Bern 2017.

Annetta Zini:

- *Davart il bappone, il giodaholic ed il schleimerun. Ils fenomens dal contact linguistic en ils SMS ladins.* – En: Annalas 130 (2017), 89–106.

6. Instanzas**6.1. Academia svizra da ciencias umanas e socialas (ASSUS)**

Per l'onn 2017 ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals da l'ASSUS concedì al project da perscrutaziun «Dicziunari Rumantsch Grischun» l'entira summa dumandada dad 1'111'895.– francs (brev dals 20 d'october 2016). Nus essan fitg engraziaivels a l'ASSUS ed a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per lur bainvulientscha e lur grond sustegn.

Plinavant ha la cumissiun concedì la summa da 60'404.– francs per licenzas e per ils custs da manaschi regulars chaschunads da l'elavuraziun electronica da datas (EED) en l'Institut dal DRG (brev dals 20 d'october 2016). Quests custs sa resultan onn per onn suenter avair terminà il project «Digitales Wörtermuseum» (2010–2013). Nus engraziain zunt fitg a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per quest import dad immensa impurtanza per pudair lavurar en l'Institut dal DRG cun in'infrastructura tecnica professiunala che funcziuna senza incaps e garanteschas la lavur da perscrutaziun sin basa tecnica era per il futur. Guarda er

alinea 2.5.3. Project «Retrodigitalisaziun e publicaziun online dal Dicziunari Rumantsch Grischun (DRG)».

6.2. Chantun Grischun

Sco gia ils onns 2011–2016 ha il chantun Grischun dà a la Societad Retoruman-tscha ina contribuziun annuala da 125'000.– francs. Nus engraziain al chantun Grischun per sia bainvulientscha, ses grond sustegn e sia contribuziun annuala da gronda impurtanza per il funcziunament da noss institut.

6.3. Cumissiun filologica dal DRG

La Cumissiun filologica ha fatg sia 139avla sesida sonda, ils 11 da favrer 2017, en las localitads dal DRG. La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Matthias Grünert (president), prof. dr. Georges Darms, dr. Hans-Peter Ehrlholzer, Marianna Blöchliger-Spescha, dr. Felix Giger e Kuno Widmer, ha prestà era quest onn.

Cuira, ils 31 da december 2017

Institut dal DRG

*Carli Tomaschett, Marga A. Secchi, Ursin Lutz,
Silvana Derungs, Annetta Zini, Michele Luigi Badilatti,
Violanta Spinass, Juliana Tschuor, Alexa Pelican, Brida Sac*